

Εισαγωγή στη Ρωσική Επανάσταση

Ξενοφών Μπρουτζάκης

E.H. Carr
Μικρή ιστορία της
ρωσικής επανάστασης
Μετάφραση:
Ανδρέας Παππάς
Εκδόσεις: Πατάκης
Σελ.: 340

Σε λίγες μέρες θα κλείσουν εκατό χρόνια από τη Ρωσική Επανάσταση του 1917, η οποία, το δίχως άλλο, αποτελεί ένα από τα κορυφαία γεγονότα του περασμένου αιώνα. Εκδηλώθηκε στη δίνη μιας παγκόσμιας αναταραχής, κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, και ως συνέπεια της μεγάλης καπιταλιστικής κρίσης που ξέσπασε στα μέσα του 1914. Ενδιαφέρον παραμένει το γεγονός πως παρότι οι συνέπειες της Οκτωβριανής Επανάστασης είχαν παγκόσμια εμβέλεια, οι αιτίες της ήταν βαθύτατα ρωσικές και βασιζόνταν στις ιδιομορφίες του τσαρικού καθεστώτος και μιας Ρωσίας που απείχε πολύ από τα προηγμένα δυτικά έθνη, μένοντας βυθισμένη σ' ένα τέλμα καθυστέρησης – και κυρίως δυσφορίας – απέναντι σε κάθε προοδευτική αντίληψη. Στη σκιά της φαντασμαγορικής πρόσοψης του τσαρικού απολυταρχισμού αποκαλυπτόταν μια χαώδης χώρα στην οποία το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού δεν είχε αποτινάξει από τους ώμους του το καθεστώς της δουλοπαροικίας, παρά το γεγονός ότι επίσημα είχε καταργηθεί ήδη από το 1861. Η Ρωσία βίωνε ήδη από τα μέσα του δέκατου ένατου αιώνα έως και τις αρχές του εικοστού μian έντονη κατάσταση αναταραχής που προερχόταν από τη δυσφορία κυρίως του αγροτικού πληθυσμού για τις απάνθρωπες κι αβίωτες συνθήκες της καθημερινότητάς του. Η χώρα βρισκόταν στη δίνη ενός φαύλου κύκλου βίας που προσπαθούσε να βρει μαζικές εκφράσεις. Η πρώτη κορύφωση αυτής της γενικευμένης και ολοένα διογκούμενης αγανά-

κτησης ήρθε με αφορμή την ταπεινωτική ήττα της Ρωσίας από την Ιαπωνία στον πόλεμο του 1904-05. Η επανάσταση που εκδηλώθηκε το 1905 αμφισβήτησε το οπισθοδρομικό τσαρικό καθεστώς, αλλά δεν είχε σαφή προσανατολισμό και στο τέλος κατεστάλη σχετικά εύκολα, δίχως να λείψουν, βέβαια, τα αιματηρά επεισόδια. Ωστόσο, αυτή η εξέγερση κάλλιστα μπορεί να χαρακτηριστεί ως ο προάγγελος της Μεγάλης Οκτωβριανής Επανάστασης που ακολούθησε μερικά χρόνια αργότερα, και κυριολεκτικά άλλαξε τα ιστορικά δεδομένα σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το δίχως άλλο, η επανάσταση του 1917 αποτέλεσε τομή στην Ιστορία. Η απήχυσή της ήταν παγκόσμια και δημιούργησε τις συνθήκες επικράτησής της για 72 χρόνια σε πολλές μεριές του πλανήτη καθώς ένας από τους βασικούς της στόχους ήταν η εξαγωγή και μεταλαμπάδευση των ιδεών της σε όλες τις χώρες του κόσμου – ιδεών με θεολογικά χαρακτηριστικά και κοσμοσωτήριες αντιλήψεις. Η αποτίμησή της εξακολουθεί να διχάζει ακόμα και σήμερα καθώς μετά την εμπειρία της επικράτησής της κάποιοι εξακολουθούν να τη θεωρούν σταθμό για την ιστορία της χειραφέτησης της ανθρωπότητας ενώ κάποιοι άλλοι – οι περισσότεροι – τη θεωρούν ως ένα εξαμβλωματικό καρκίνωμα απολυταρχισμού και αυταρχικότητας, ως μία από τις πλέον επώδυνες εμπειρίες της ανθρωπότητας.

Από την αρχή της κιόλας, η επανάσταση καρκινοβατούσε ανάμεσα στις ιδιαίτερες συνθήκες που τη γέννησαν και στη μαρξιστική θεωρία που υπήρξε υποτιθέεται το ευαγγέλιό της. Ο Μαρξ έκανε λόγο για μια σοσιαλιστική επανάσταση η οποία θα εκδηλωνόταν σε συνθήκες ώριμου καπιταλισμού και θα αξιοποιούσε τις δημοκρατικές κατακτήσεις της αστικής επανάστασης. Ακριβώς το αντίθετο, δηλαδή, με αυτό που συνέβαινε στη Ρωσία. Αυτήν την τρανταχτή αναντιστοιχία θεωρίας και πράξης ανέλαβε να εξωραΐσει ο Λένιν με τις θεωρητικές του επεξεργασίες. Ο E.H. Carr έχει υπογράψει το μνημειώδες δεκατετράτομο έργο με τίτλο «Ιστορία της Ρωσικής Επανάστασης» και θεωρείται ένας από τους πλέον έγκυρους μελετητές της μπολσεβίκικης επανάστασης και της εξέλιξής της. Η «Μικρή ιστορία της Ρωσικής Επανάστασης» αποτελεί ένα ξεχωριστό έργο, μια νέα σύνθεση δηλαδή, κι όχι επιλογή αποσπασμάτων από το αρχικό έργο. Πρόκειται για μια ευύνοπη επισκόπηση της Ρωσικής Επανάστασης μέσω της οποίας ο αναγνώστης μπορεί να αποκτήσει μια πλήρη εικόνα των γεγονότων και των εξελίξεων.